

Europa Zachodnia po upadku cesarstwa zachodniego

1. Pierwsze państwa barbarzyńskie

- a. państwo **Wandalów** w północnej Afryce
- b. **Wizygoci** utworzyli własne państwo w Hiszpanii
- c. **Ostrogoci** opanowali północną Italię
- d. w Galii osiedlili się Frankowie
- e. północną Italię opanowali Longobardowie

2. Frankowie zapanowania dynastii Merowingów

- a. działalność **Chlodwiga I** z dynastii **Merowingów** (ok. 466-511)
 - zjednoczył wszystkie plemiona frankijskie
 - przyjął chrześcijaństwo w obrządku katolickim – **496 r.**
- b. organizacja państwa Franków
- c. państwo Franków było monarchią patrymonialną
 - na czele państwa stał **król** – z **dynastii Merowingów**
 - król traktował państwo jako własność prywatną podlegającą podziałom spadkowym
 - w państwie ważną rolę odgrywał **dwór** składający się z najwyższych dostojników świeckich i kościelnych

3. Kryzys monarchii Merowingów i początki rządów **Karolingów**

- a. rozpad państwa Merowingów – podziały dynastyczne i krwawe wojny domowe
- b. upadek władzy królewskiej i wzrost znaczenia urzędników nazywanych **majordomami**
- c. rządy **Karola Młota** z rodu **Karolingów** (686-741 r.)
 - zreorganizował armię
 - odparł najazd muzułmański – **bitwa pod Poitiers – 732 r.**
- d. panowanie **Pepina Krótkiego** (ok. 751-768) – syn Karola Młota
 - detronizacja ostatniego króla z dynastii Merowingów i objęcie tronu przez **Chlodwiga** – początek **dynastii Karolingów – 751 r.**
 - utworzenie **Państwa Kościelnego** – przekazanie przez Chlodwiga papieżowi ziem odzyskanych od Bizancjum w środkowej Italii

Państwo Franków za Karola Wielkiego

1. Panowanie **Karola I Wielkiego (768-814 r.)**

- a. podboje Karola I Wielkiego – pokonał Sasów, Bawarów, Longobardów, Awarów, skutecznie walczył z Arabami
 - b. reforma administracyjna
 - ujedynolicił i scentralizował administrację
 - podzielił państwo na hrabstwa i marchie i ich zarząd przekazał w ręce **hrabiów** i **margrabiów**
 - nadzór nad administracją powierzył urzędnikom nazywanym *missi dominici*
 - c. przeprowadził **reformę monetarną** – wprowadził jednolity system monetarny – **denary**
 - d. udoskonalił system prawny – nakazał wydawanie **kapitularzy** – zbiory przepisów prawnych
2. Koronacja **Karola I Wielkiego** na cesarza – 25 XII **800 r.**
 3. Oświata i kultura „**renesansu karolińskiego**”
 - a. Karol Wielki przeprowadził reformę edukacji

- nakazał tworzenie szkół przy biskupstwach i klasztorach
- w szkołach wprowadzono program tzw. siedmiu sztuk wyzwolonych
- działalność Alkuina
- b. reforma pisma – wprowadzenie **minuskuty karolińskiej**
- c. budownictwo karolińskie - **pałac w Akwizgranie**

Europa Zachodnia w czasach Ottonów

1. Rozpad cesarstwa karolińskiego
 - a. osłabienie władzy cesarskiej za panowania Ludwika Pobożnego (814-840 r.)
 - b. traktat w Verdun – **843 r.** – podział terytorium cesarstwa między synów Ludwika Pobożnego:
 - **Lotar** – otrzymał Włochy i pas ziemi od Alp do Morza Północnego oraz tytuł cesarski
 - **Karol Łysy** – tereny późniejszej **Francji**
 - **Ludwik Niemiec** – tereny późniejszych **Niemiec**
2. Panowanie Ottona I
 - a. sukcesy militarne:
 - zwycięstwo na Węgrami w bitwie **nad rzeką Lech** – **955 r.**
 - podporządkował Czechy
 - dokonał podboju Słowian połabskich
 - b. koronacja Ottona I na cesarza – **962 r.**
3. panowanie **Ottona II**
 - a. na cesarza został koronowany za życia Ottona I
 - b. ożenił się z księżniczką bizantyjską Teofano
 - c. niepowodzenia pod koniec panowania
 - klęska w wojnie z Arabami na południu Italii
 - wybuch powstania Słowian połabskich
4. Panowanie Ottona III
 - a. w pierwszych latach regencji sprawowała Teofano
 - b. plany budowy monarchii uniwersalnej
 - c. pielgrzymka do Gniezna – 1000 r.
5. Henryk II zrezygnował z koncepcji Ottona III i planował ekspansję terytorialną państwa niemieckiego

Feudalizm

1. Przemiany społeczne we wczesnym średniowieczu
 - a. upadek miast i nawrót do gospodarki wiejskiej
 - b. integracja ludności romańskiej i germańskiej
 - c. w związku ze zmianami w sztuce wojennej wykształciło się rycerstwo
2. Pogłębianie się **rozdrobnienia feudalnego**
 - a. uniezależnianie się hrabstw i marchii od władzy centralnej
 - b. dotychczasowe scentralizowane monarchie przekształcały się w luźne związki posiadaczy ziemi – feudałów
 - c. wykształcenie się **stosunków lennych**
 - senior – zapewniał wasalowi bezpieczeństwo, opiekę i oddawał ziemię w **lenno**
 - suzeren – najwyższy senior
 - wasal – zobowiązany był do wierności, pomocy wojskowej i rady
 - komendacja – umowa lenna

- **lenno** – ziemia nadawana wasalowi przez seniora
- **inwestytura** – nadanie lenna wasalowi przez seniora
- **hołd lenny** – składany przez wasala seniorowi
- **immunitet** – przywilej zwalniający ludność z powinności na rzecz monarchy i wyjmujący ją spod władzy sądowej władcy

2. Znaczenie rycerzy w społeczeństwie feudalnym

a. źródłem utrzymania średniowiecznego rycerstwa były **beneficja** nadawane rycerzom przez władcę w zamian za służbę wojskową

b. dzięki przywilejom i nadaniom ziemi rycerze w społeczeństwie feudalnym stali się **warstwą elitarną**

2. Uzbrojenie średniowiecznego rycerstwa

a. uzbrojenie ochronne

– pancerz (kolczuga, zbroja płytowa)

– hełm (garnczkowy, przyłbica)

b. broń zaczepna

– miecz

– kopia

3. Kultura rycerska

a. rycerzy obowiązywały wyszukane obyczaje i zasady zachowania, które nazywamy dwornością

b. jednym z elementów kultury rycerskiej była miłość dworska

c. świat rycerzy wzbogacali **trubadurzy** – wędrowni poeci i pieśniarze

d. ważnym składnikiem kultury rycerskiej była ceremonia pasowania na rycerza;

przed pasowaniem kandydat odbywał wieloletnią praktykę u boku doświadczonego rycerza jako jego **giermek**

e. rycerze doskonalili swoje umiejętności podczas **turniejów rycerskich**

f. zewnętrzną oznaką rycerstwa były **herby**